

vedtoges med 85 stemmer (S, KF, V, CD, KRF og FK) mod 32 (SF, RV og FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

26) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 5:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for Folketinget.

Af Berlau (FK) m.fl.

(Fremsat (omtrykt) 15/10 87. Betænkning 10/12 87).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling

Agerschou (SF):

Om lidt vedtager Folketinget formentlig en modificeret udgave af et af de punkter, Fælles Kurs havde med i sit beslutningsforslag.

SF's tilslutning til forslaget, som det foreligger nu, har været betinget af, at man efter 1. januar 1988 i præsidiets og i Udvalget for Forretningsordenen vil tage de andre problemer op, som Fælles Kurs har været inde på. Det er vi blevet lovet, og derfor kan vi stemme for forslaget i den udformning, det har nu.

Aase Olesen (RV):

Selv om formanden siger, det er den sidste sag, må vi vel have lov at vide, hvad det er, vi stemmer om.

Jeg kan ikke finde ud af, hvad ændringsforslaget betyder, og jeg vil derfor spørge dem, der har ansvaret for dette ændringsforslag, om det betyder, at f.eks. Kristeligt Folkeparti eller en fraktion inden for Det Radikale Venstre, der anmelder sig som selvstændigt parti og kun tager medlemsposter i Udvalget til Valgs Prøvelse, Finansudvalget og Indfødsretsudvalget, da

vil falde ind under denne regel. Det ville betyde, at man havde stillet fraktioner eller små partier helt anderledes fordelagtigt end alle andre medlemmer i Folketinget. Når jeg har spurgt medlemmerne i udvalget, hvad det betyder, siger alle: Nej, det gælder ikke, hvis man er medlem af et valgforbund, og derfor vil jeg gerne spørge: Hvor står det i ændringsforslaget?

Berlau (FK):

Taget i betragtning den behandling, som vort parti blev udsat for, da vi gjorde vores entré her i Folketinget, må vi naturligvis betragte dette her som et fremskridt. Vi henvendte os til en række partier og tilbød vores mandater for at indgå i nogle forhandlinger om placering i udvalgene. De eneste, som gjorde sig den ulejlighed at svare, var Socialdemokratiet, og svaret var negativt. Resten undlod at besvare vores henvendelser.

Det måtte uvægerlig resultere i vores forslag til ændring af forretningsordenen, og vi har under de forhandlinger, der har været, accepteret det forslag, som nu foreligger, under forudsætning af at Udvalget for Forretningsordenen i begyndelsen af det nye år vil behandle de resterende dele af vores forslag til ændringer. Vi er nemlig glade for, at vi har stillet de øvrige forslag til ændringer, for dels vil de nok betyde en noget mere frisindet diskussion blandt medlemmerne, dels vil de nok betyde, at Folketinget kommer til at ligne det omgivende samfund. Vi er glade for, at der kan komme en smule kulør på den ellers lidt grå masse, som dette Folketing repræsenterer, og vi er overbevist om, at vi nok skal være med til at få dresseret Folketinget til den slags ting. Indtil videre har vi kun vist en brøkdel af den kapacitet, vi råder over.

Svend Jakobsen (S):

Jeg kan sige, at intentionerne bag ændringsforslaget er at give medlemmer, der ikke er omfattet af valggrupperinger, der fordeler udvalgsposterne mellem sig, en mulighed for at deltage i den vigtige del af Folketingets arbejde, som er udvalgsarbejde. Det er ikke flertallets indstilling, at man skulle kunne lave en teoretisk konstruktion som den, fru Aase Olesen fremførte her fra talerstolen for et øjeblik siden.

Jeg skal medgive, at der, således som fru Aase Olesen fremstiller det, kunne være tvivl

[Svend Jakobsen]

om, hvorvidt det var muligt at lave en sådan konstruktion, at man blev medlem af Finansudvalget og Indfødsretsudvalget og derefter kunne anmelde sig til andre udvalg. Det har ikke været hensigten, at en sådan mulighed skulle stå åben. Det har været klart formuleret, som det også fremgik af diskussionen under første behandling, at det, vi tænker på her, er de medlemmer, der ellers er udelukket fra arbejdet i folketingsudvalgene, og jeg vil gerne understrege, at det er den fortolkning, som vi har haft under arbejdet med dette ændringsforslag.

Jeg mener også, det er det, der er behov for at gennemføre, og jeg har både under førstebehandling og i det arbejde, der har været gjort i udvalget, lagt megen vægt på, at vi ikke lavede en konstruktion, der favoriserede de medlemmer og partigrupper, der holdt sig uden for valggruppesarbejdet.

Derfor har det været vigtigt i diskussionen om, hvorvidt det er rimeligt med to poster, og hvorvidt det er rimeligt, at der er områder, der er udelukket, at vi ikke lavede en ændring, der stillede partigrupper, der holder sig uden for valggrupperne, bedre end dem, der indgår i valggruppesarbejdet.

Men det er lige så klart, at ændringen ikke har til formål at give små partier, der indgår i valggruppesarbejdet, mulighed for at spekulere i denne ordning og dermed sikre sig selv en bedre placering i det samlede udvalgsarbejde.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg er for så vidt ked af at skulle tage Tingets tid med dette, som faktisk skulle være noget, der fik julefreden til at sænke sig efter de drøftelser, vi har været igennem om disse forhold, og der er jo i øvrigt i det kommende år en række udestående spørgsmål at drøfte vedrørende forretningsordenen. Sådan set kunne dette her måske også godt have ventet til det, men der var vel, som jeg udtrykte det, en bred enighed om, at man vil kunne gå med til dette her nu for at få klaret dette forhold.

Det skulle gerne være klart – og jeg har opfattet det på den måde – at man kan vælge enten at gå i valggruppe, når Folketinget skal vælge til udvalg, overensstemmende med forretningsordenens § 36, stk. 1, eller at holde sig udenfor, og i sidste fald får man altså adgang til at få en til stedfortræderordningen svarende

ordning i udvalg, der har stedfortræderordning, og derfor er Finansudvalget m.v., der ikke har stedfortrædere, holdt udenfor.

Det er ikke hensigten og har aldrig været det, at man skulle kunne springe fra det ene til det andet. Det er ej heller hensigten – og det er erkendt, også af dem, der har fremsat forslaget – at man skulle kunne springe fra det ene udvalg til det andet i perioden løb. Det må være, når Tinget skal nedsætte udvalg, og det vil sige, når vi mødes herinde den første tirsdag i oktober eller efter valg, at man vælger og gør brug af den ordning, der er nærmere beskrevet.

Vanskeligheden ved ordningen, når den skal udformes i ord, er, at partier stort set ikke kendes. Begrebet står heri, men det er omtrent også det eneste sted, man kan finde det, også når vi vælger den høje ledelse af dette Ting; ellers taler man om grupper af medlemmer, der har tilkendegivet, at de for en enkelt sag, for en periode eller indtil videre vil stemme sammen, og så kommer regelsættet derved.

Der er for mig ingen tvivl om, at man skal forstå og kun kan forstå ordningen på den måde, at man kan vælge enten at indgå i en valggruppe eller vælge den ordning, der, hvis vi vedtager dette her, kommer igennem, og så kan man regne på, om man foretrækker det ene eller det andet, alt efter hvad man får mest ud af. Men har man først truffet sit valg, kan man ikke komme og lave det om.

Jeg håber hermed at have fået klaret begreberne så meget, at vi kan få julefreden til at sænke sig over Tinget ved at vedtage de foreslåede ændringer, som vi vel kan gå med til.

Aase Olesen (RV):

Jeg ved godt, dette her ikke er en lov, men er en forretningsorden, men hvis det var en lov, skulle betingelserne for at falde ind under disse regler i hvert fald stå i loven eller i bemærkningerne til lovparagrafferne.

Nu har vi hørt hr. Svend Jakobsen, Folketingets formand, og hr. Hagen Hagensen sige, at dette her forudsætter, at man kan vælge, om man vil gå i valgforbund og derigennem få nogle poster, eller om vil tage det helt udenoms i kraft af disse bestemmelser. Hvor står det på tryk? Jeg kan ikke acceptere, at man siger, at det, jeg siger, er en helt teoretisk konstruktion. Vi har at gøre her i Folketinget med et parti med fire medlemmer, hvoraf de to er ministre

[Aase Olesen]

og to er menige medlemmer. Det ville da være meget nærliggende for et sådant parti at vælge en finansudvalgspost og to andre medlemskaber og derudover bede om at få stedfortræderposter i henhold til denne bestemmelse.

Svend Jakobsen (S):

Jeg er fuldstændig enig i de bemærkninger, fru Aase Olesen gjorde før om, at det er vigtigt, at vi, når vi lovgiver og vedtager folketingss beslutninger, udtrykker os så præcist og klart, som det er muligt, og forsøger at forebygge mulige forskellige fortolkninger. Det synspunkt er jeg meget enig i.

Men jeg er en lille smule overrasket over, at vi her ved anden, sidste behandling i folketingssalen bliver præsenteret for en tvivl hos Det Radikale Venstre om fortolkningen af forslaget. Vi har jo den glæde at have Det Radikale Venstre repræsenteret både i Udvalget for Forretningsordenen og i Præsidiet, og det havde været nyttigt, hvis denne tvivl fra Det Radikale Venstres side var kommet frem under arbejdet med forslagene dér. Så kunne vi i hvert fald have sikret os en formulering, som også Det Radikale Venstre havde accepteret som værende dækkende.

Jeg vil gerne understrege, at der, således som formuleringen er, og som situationen er i dag, for mig at se ikke kan være nogen tvivl om, at de eneste, der har mulighed for at gøre brug af disse bestemmelser, er de fire medlemmer af Fælles Kurs.

Men jeg skal da gerne give tilsagn om, at med udgangspunkt i de bemærkninger, som fru Aase Olesen har fremført her ved anden, sidste behandling, vil vi også inddrage dette i det arbejde med forretningsordenen, vi skal have, når vi kommer tilbage efter nytår. Det er vigtigt for os, at vi har en så præcis forretningsorden som overhovedet muligt. Hvis det skulle vise sig, at der kan være uklarhed, kan være tvivl, så er jeg sikker på, at der vil være et bredt flertal, der er parat til at rydde denne tvivl til side sammen med de ændringer, vi i øvrigt skal gennemføre i forretningsordenen i den sidste halvdel af denne samling.

Glønborg (KRF):

Jeg havde ikke tænkt mig på nogen måde at forlænge debatten ved at blande mig i det her, men kraftigt omtalt af fru Aase Olesen er jeg

nødt til at rejse mig og sige, at Kristeligt Folkeparti har under ingen omstændigheder drømt om på nogen som helst vis at tilrane sig flere stedfortræderudvalgsposter, end vi har. Vi føler, at vi har rigeligt.

Da jeg deltog i mødet i Udvalget for Forretningsordenen og vi talte om denne sag, fik jeg det klare indtryk, at når man læste ændringsforslaget i sammenhæng med det, der står i forretningsordenen, så kunne man ikke være ret meget i tvivl om, hvad sagen egentlig drejede sig om. Derfor er jeg ganske tryk ved det, vi laver nu.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg må sige til hr. Svend Jakobsen, når han er overrasket over, at vi er kommet i tvivl, at der er nogle af os, der ikke er udvalgsberettiget, og hvor skal man så bringe sin tvivl frem, hvis ikke det er ved anden behandling? Det her behandles ikke tredje gang.

Hvis alle andre er så sikre på, hvad det ændringsforslag betyder, så må man dog kunne mane den tvivl i jorden. Da man ikke kan det, vil jeg i hvert fald for mit eget vedkommende sige, at jeg vil undlade at stemme i denne sag.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget om en ny affattelse af forslagens tekst vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sættes derefter til forhandling.

Forhandling

Arne Melchior (CD):

Når nu forretningsordenen skal op til ny behandling, så kunne det da være, at det skulle indskræpes på ny, at medlemmerne har ret til at tage ordet, når der er en sag, som de synes interesserer dem nok til at gøre det.

Jeg vil blot tilkendegive, da vi er ret formelle og vel også skal være det omkring en sådan sag, at med vedtagelsen her i dag må man vel betragte det fremsatte beslutningsforslag

[Arne Melchior]

som færdigbehandlet, og der ligger så på Folketingets bord ikke noget nyt forslag.

Det vil jeg gerne have understreget, for jeg skal gerne tilkendegive, at de øvrige forslag, der var indeholdt i dette beslutningsforslag, ikke ønskes fremmet fra vør side. Jeg synes, at de begivenheder, vi har oplevet de sidste par dage, yderligere understreger, at de ikke bør nyde fremme.

Udvalget kan selvfølgelig – og det glæder jeg mig til at deltage i – behandle, hvad udvalget nu måtte ønske, men så bliver det altså som Almindelig Del og ikke på baggrund af et forslag, som hermed er til sin anden og sidste behandling.

Og så skal jeg for en ordens skyld samtidig anmelde, at når vi skal i gang, vil CD rejse spørgsmålet om de korte bemærkninger og muligheden for at begrænse misbruget og misdannede debatterne til markedspladser i stedet for til palamentsdebatter.

Berlau (FK):

Formalistisk set har hr. Arne Melchior vel ret i, at beslutningsforslaget hermed er bortfaldet, men som både hr. Agerschou og jeg har understreget, var det en klar aftale i udvalget – i hvert fald den klare aftale, jeg er blevet præsenteret for – at de øvrige forslag indgår i den kommende diskussion om ændring af forretningsordenen.

Og jeg må sige til hr. Arne Melchior, at jeg egentlig er enig med ham. Hverken hr. Lykke-toft eller hr. Niels Helveg Petersen har opført sig særlig pænt de sidste par dage herinde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 113 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, FP, KRF og FK); 4 (Bernhard Baunsgaard (RV), Marianne Jelved (RV), Kirsten Lee (RV) og Aase Olesen (RV)) stemte hverken for eller imod.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og Planlægningsudvalget (17/12 87):
Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)
Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Det Udenrigspolitiske Nævn (18/12 87):
Udtræder: Dohrmann (FP)
Nyt medl.: Annette Just (FP)

Miljø- og Planlægningsudvalget (18/12 87):
Udtræder: Kurt Hansen (SF)
Nyt medl.: Margrete Auken (SF)

Retsudvalget (18/12 87):
Udtræder: Kurt Hansen (SF)
Ny stedf.: Margrete Auken (SF)

Udvalget om Offentlige Arbejder (18/12 87):
Udtræder: Kurt Hansen (SF)
Ny stedf.: Margrete Auken (SF)

Udenrigsudvalget (18/12 87):
Udtræder: Bente Søltøft (SF)
Ny stedf.: Inger Harms (SF)

Miljø- og planlægningsudvalget (19/12 87):
Udtræder: Winther (V)
Ny stedf.: Svend Heiselberg (V)

Uddannelsesudvalget (19/12 87):
Udtræder: Winther (V)
Ny stedf.: Povl Brøndsted (V)

Socialudvalget (19/12 87):
Udtræder: Winther (V)
Ny stedf.: Mejdahl (V)

Arbejdsmarkedsudvalget (19/12 87):
Udtræder: Winther (V)
Ny stedf.: Elsebeth Kock-Petersen (V)

Arbejdsmarkedsudvalget (19/12 87):
Udtræder: Kirsten Lee (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)
Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Ny stedf.: Kirsten Lee (RV)

Boligudvalget (19/12 87):
Udtræder: Niels Helveg Petersen (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)
Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)

[Formanden]

Ny stedf.: Niels Helveg Petersen (RV)

Politisk-Økonomisk Udvalg (19/12 87):

Udtræder: Niels Helveg Petersen (RV)

Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)

Ny stedf.: Niels Helveg Petersen (RV)

Erhvervsudvalget (19/12 87):

Udtræder: Anna-Lise Frølich (RV)

Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Forsvarsudvalget (19/12 87):

Udtræder: Bilgrav-Nielsen (RV)

Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Markedsudvalget (19/12 87):

Udtræder: Larsen-Ledet (RV)

Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Udenrigsudvalget (19/12 87)

Udtræder: Jørgen Estrup (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udvalget vedr. Dansk Sikkerhedspolitik (19/12 87):

Udtræder: Jørgen Estrup (RV)

Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Det Udenrigspolitiske Nævn (19/12 87):

Udtræder: Jørgen Estrup (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udtræder: Niels Helveg Petersen (RV)

Ny stedf.: Jørgen Estrup (RV)

Teknologinævnet (19/12 87):

Udtræder: Anna-Lise Frølich (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udvalget ang. Grønlandslove (19/12 87):

Udtræder: Dagmar Mørk Jensen (RV)

Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)

Udtræder: Anna-Lise Frølich (RV)

Ny stedf.: Dagmar Mørk Jensen (RV)

Udvalget ang. et Etisk Råd (19/12 87):

Udtræder: Anna-Lise Frølich (RV)

Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 13. januar 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Jeg vil gerne ønske alle medlemmer og alle medarbejdere i huset en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Mødet hævet kl. 12.38

Ved skrivelse af 18/12 87 til nedennævnte udvalg er det meddelt, at følgende medlem af Fælles Kurs har anmeldt, at vedkommende ønsker at indtræde i udvalget i henhold til forretningsordenens § 7, stk. 4, med de i bestemmelsen nævnte rettigheder:

Preben Møller Hansen: Det Politisk-Økonomiske Udvalg og Markedsudvalget.

Henrik Berlau: Erhvervsudvalget og Udenrigsudvalget.

Kurt Frederiksen: Udvalget om Offentlige Arbejder og Arbejdsmarkedsudvalget.

Jørgen Tved: Socialudvalget og Miljø- og Planlægningsudvalget.

Endvidere er det ved skrivelse af 18/12 87 meddelt Udvalget for Forretningsordenen, at Fælles Kurs i henhold til forretningsordenens § 7, stk. 1, nr. 1, 2. punktum, har udpeget Kurt Frederiksen til at deltage i forhandlingerne i udvalget med de i bestemmelsen nævnte rettigheder.